

Vlinders tellen: uit en thuis

Tekst:
Ineke Koopmans
De Vlinderstichting

Net als vorig jaar organiseerde De Vlinderstichting deze zomer twee grote telactiviteiten: de tuinvlindertelling en de Pieterpadwandeling. De telprojecten zijn bedoeld om een goed beeld te krijgen van de Nederlandse vlinderstand en om het grote publiek kennis te laten maken met vlinders.

Tuinvlinders tellen

De tuinvlindertelling is in 2009 in het leven geroepen. De bedoeling is dat zoveel mogelijk mensen in één weekend de vlinders in hun tuin tellen. Tijdens het weekend van 21 en 22 augustus waren 650 tellers actief in hun tuin.. De kleine vos werd het meest geteld. In 2009 was dat de distelvlinder, die toen een invasiejaar beleefde. Toen werden er bijna 10.000 exemplaren gezien. Dit jaar bleef de distelvlinder steken op een 12e plaats; hij werd vierhonderd keer gezien. Wat verder opvalt, is dat er veel minder vlinders zijn geteld dan in 2009. Dat heeft deels te maken met het feit dat er in 2009 bijna negenhonderd mensen meededen. Kijken we naar het gemiddeld aantal vlinders geteld per tuin, dan zijn de verschillen minder groot. Overall het algemeen liggen de aantallen iets lager: 2009 was een beter vlinderjaar dan 2010.

Kleine vos in de lift

De kleine vos deed het een stuk beter dan in 2009. In 2009 zag men gemiddeld 1,7 exemplaren, dit jaar waren dat er bijna 4 per tuin. Ook de gamma-uil (*Autographa gamma*) was wat meer te zien dan in 2009. Dit trekvlindertje uit Zuid-Europa was met name in juli in groten getale in Nederland aanwezig. Overdag zie je ze regel-

Welke vlinder komt het meest voor?

Een vraag die vaak aan De Vlinderstichting wordt gesteld is: "Welke vlinder komt het meest in Nederland voor?". Dat hier geen eenduidig antwoord op te geven valt, blijkt wel uit de resultaten van deze twee telprojecten.

Tijdens een wandeling door het buitengebied, zoals op het Pieterpad, zie je vooral koolwitjes. De echte 'nectarsnoepers', zoals kleine vos en dagpauwoog, houden zich meer op in tuinen. En dat is dan weer zichtbaar in de resultaten van de tuinvlindertelling. Nog een kampioen: het bruin zandoogje wordt bijna altijd het meest geteld op de monitoringroutes. Deze soort komt vooral in natuurgebieden en grasland voor.

Welke vlinder het meest voorkomt hangt dus maar net af van de situatie waarin u aan het tellen bent!

matig vliegen. Als het donker wordt, zijn ze rondom de bloeiende vlinderstruiken te vinden. Op het Pieterpad is deze stijging in aantallen minder goed te zien.

Aandacht van de pers

De pers schonk ook dit jaar weer veel aandacht aan de tuinvlindertelling. Zo werd Hans Smeenk net als vorig jaar geïnterviewd door Tubantia en verschenen er in verschillende kranten artikelen over de tuinvlindertelling. Het was, ondanks het wat tegenvallende weer, een zeer geslaagde telling! De komende jaren zal er weer een tuinvlindertelling zijn. Zo kan De Vlinderstichting een goed beeld krijgen van de voor- en achteruitgang van onze tuinvlinders. Vindt u het leuk om een journalist te woord te staan volgend jaar? Stuur dan een mailtje naar info@vlinderstichting.nl en wij houden u op de hoogte.

	2009			2010		
	Soort	Aantal/ tuin	Totaal aantal	Soort	Aantal/ tuin	Totaal aantal
1	Distelvlinder	7,3	9955	Kleine vos	3,9	2522
2	Atalanta	2,4	3265	Atalanta	2,2	1417
3	Dagpauwoog	2,3	3136	Dagpauwoog	2,0	1313
4	Kleine vos	1,7	2308	Klein koolwitje	1,8	1150
5	Klein koolwitje	1,5	2055	Gamma-uil	1,7	1096
6	Gamma-uil	1,4	1850	Groot koolwitje	0,8	542
7	Groot koolwitje	0,9	1274	Gehakkelde aurelia	0,6	387
8	Bont zandoogje	0,6	805	Boomblauwtje	0,6	382
9	Gehakkelde aurelia	0,5	694	Citroenvlinder	0,5	298
10	Boomblauwtje	0,5	681	Bont zandoogje	0,4	291

Tabel 1. Getelde vlinders tijdens de tuinvlindertellingen in 2009 en 2010.

Ineke Berger

Tijdens de tuinvlindertelling werd de kleine vos gemiddeld vaker gezien dan in 2009.

	2008			2009			2010		
	Soort	Aantal	Etappes	Soort	Aantal	Etappes	Soort	Aantal	Etappes
1	Klein koolwitje	2158	73	Klein koolwitje	3250	85	Klein koolwitje	5462	89
2	Klein geaderd witje	645	53	Groot koolwitje	968	74	Klein geaderd witje	1275	63
3	Bont zandoogje	214	47	Distelvlinder	486	69	Groot koolwitje	1066	61
4	Groot koolwitje	320	42	Klein geaderd witje	1406	68	Bont zandoogje	484	59
5	Atalanta	91	32	Bont zandoogje	350	63	Atalanta	132	41
6	Gehakkelde aurelia	24	16	Atalanta	160	63	Citroenvlinder	175	38
7	Kleine vuurvlinder	50	15	Gehakkelde aurelia	73	39	Kleine vos	172	36
8	Kleine vos	91	13	Kleine vos	186	37	Distelvlinder	123	30
9	Boomblauwtje	17	13	Kleine vuurvlinder	125	32	Kleine vuurvlinder	85	27
10	Gamma-uil	40	12	Landkaartje	132	26	Icarusblauwtje	175	24

Tabel 2. Waargenomen vlinders tijdens de Pieterpadestafettes in 2008, 2009 en 2010.

Vlinders tellen op het Pieterpad

Voor de derde maal tellen we de vlinders op het Pieterpad. Het bleef nog even spannend of alle 93 etappes gelopen zouden worden, maar uiteindelijk werd voor de laatste route op de valreep ingetekend. De route van het Pieterpad is in 2010 wat veranderd. Dat komt door de nieuwe uitgave van de Pieterpadgids, met een aantal wijzigingen. Daarom is ook de route van het vlinderwandeleweekend veranderd. Het resulteerde er onder andere in dat er één etappe bij is gekomen.

Koolwitjes oppermachtig

Alle jaren werden de drie koolwitjes het meest gezien. Sommige wandelaars geven aan dat het moeilijk is ze uit elkaar te houden. Maar dat ze heel veel gezien worden op het Pieterpad staat buiten kijf: alleen de distelvlinder slaagde er in om in 2009 de top drie binnen te dringen. Dit jaar waren er slechts vier etappes zonder koolwitjes.

Bont zandoogje

Ook hier zien we in 2009 hogere aantallen vlinders dan dit jaar. Het schrille contrast met 2008 is ook goed zichtbaar in de resultaten op het Pieterpad: 2008 was een dramatisch vlinderjaar met heel weinig vlinders. Het regenachtige weer tijdens de telling van 2008 was ook niet bevorderlijk voor de aantallen. Opvallende verschijning, die ieder jaar in de top-5 belandt is het bont zandoogje. In de jaren tachtig kwam deze soort alleen voor in een paar duidelijk af te grenzen gebieden. De gegevens van 2009 laten zien dat hij eigenlijk alleen nog ontbreekt in het Noord-Hollandse polderland en delen van het rivierengebied. Op het Pieterpad wordt deze bos- en parkbewoner veel gezien. In de tuinen komt hij wat minder voor en moet hij het gemiddeld doen met een 9e plaats. ●

Hennie van Rooij

Met de vlinderzoekkaart op pad.

Ger Beunaler

Vlinderwerkgroep Top van Limburg gidste twee etappes.